

Om Kornskadedyrene og Kornskadedyrskomiteen.

Af Laboratorieforsstander *H. Wichmand.*

I de første Aar, Skadedyrlaboratoriet eksisterede, modtog det i stadig stigende Omfang en hel Del Forespørgsler fra Landmænd og Møllere vedrørende forskellige Skadedyr i Korn og Mel, specielt dog vedrørende Kornsnudebiller, og der blev for Forfatteren Lejlighed til at gøre Jagttagelser over disse kedelige Dyr rundt om i Landet.

Da Kornskadedyrene syntes at være meget mere udbredt og af langt større økonomisk Betydning end hidtil antaget, publiceredes nogle af disse Jagttagelser i Tidsskriftet „Nordisk Jordbrugsforskning“. Nogen Tid efter, at dette var sket, var Professor *Mathias Thomsen* paa en Studierejse i England, og hjemkommen herfra fortalte han mig om, hvad man havde udrettet derovre paa dette Omraade, idet der var sket noget nyt. Paa Regeringens Foranstaltning var nedsat en større Ko-

Fig. 1. Kornsnudebille.

Fig. 2. Kornmøl.

mité af Videnskabsmænd, der havde faaet stillet ikke mindre end 20 000 £ til Raadighed til Indretningen af et Laboratorium for Studiet af Kornskadedyrene foruden rigelige Midler til Driften af dette.

Denne Komité havde allerede udgivet en Tryksag, en populær Pjece om alle de vigtigste Kornskadedyr, og denne Tryksag var udført med stor psykologisk Sans, idet man havde ofret baade stor Omhu og mange Penge paa fint Udstyr, fine Typer, Billeder og glittet Papir med den antagelig rigtige Bagtanke, at Tryksagen, naar den var saa fin, vilde blive opbevaret i Stedet for, som saa mange andre lignende Tryksager, at gaa i Papirkurven.

Ideen syntes saa rigtig, at en Anmodning om et Legat til Fremstilling af et lignende Skrift herhjemme hurtigt blev imødekommet, og Resultatet blev den lille Pjece om Skadedyr i Korn og Mel, der, da den udkom, vakte en saadan Interesse hos Pressen og i de interesserede Kredse inden for Landbrug, Kornhandel o. s. v., at Dannelsen af en dansk Kornskadedyrskomité laa lige for. Man kunde maaske sige, at det var unødvendigt med en saadan Komité her i Landet, da Skadedyrlaboratoriet allerede modtog mange Forespørgsler om disse Dyr i Forvejen, men Sagen var den, at man under Arbejdet med disse Dyr havde gjort den Erfaring, at al Vejledning var værdiløs, naar man ikke havde set paa Forholdene paa Stedet; og da Skadedyrlaboratoriet var nødt til at tage Honorar for alle Konsulentbesøg, var det praktisk talt kun de store Gaarde, der paa kaldte vor Assistance, medens alle de mindre hellere beholdt deres Snudebiller end ofrede det, et Konsulentbesøg vilde koste.

Statens plantepatologiske Forsøg i Lyngby havde dengang et Flyveblad om Kornsnudebiller med udførlig Vejledning vedrørende Bekæmpelsen, og ogsaa Skadedyrlaboratoriet gav lignende Vejledning gratis til alle Landmænd, der spurgte, men Erfaringen viste, at Bekæmpelsen for det meste slog fejl, og ved de Konsulentbesøg, der blev gennemført, viste det sig, at dette i næsten alle Tilfælde skyldtes, at der enten fandtes Fejl ved de paagældende Kornlofter eller blev begaaet Fejl ved Kornets Opbevaring. Den mest almindelige Aarsag var

skjulte Kornbeholdninger, f. Eks. under Gulvet, bag Paneler, i Hulrum i Muren og lignende Steder, hvor Billerne eller de andre Skadedyr kunde klare sig og formere sig i den Tid, hvor Loftet var tomt, og hvor man sprøjtede dette for at udrydde dem.

De ovenstaaende Erfaringer gjorde det klart, at intet virkelig effektivt kunde udrettes, med mindre man havde Midler til at foretage gratis Konsulentbesøg hos samtlige Landmænd, der havde Hjælp behov, og hertil maatte der skaffes Penge, og mange Penge. Derfor indbød Teknologisk Instituts Skadedyrlaboratorium de Kredse, der først og fremmest maatte være interesseret i dette Arbejde, til Dannelse af Kornskadedyrskomiteen og mødte den største Interesse og Beredvillighed overalt. Inden for Kornhandelen og inden for de Kredse af Landbruget, Andelsbevægelsen m. m., som vi henvendte os til, fik vi straks Forslag om Indbydelse af andre, saaledes at det hurtigt lykkedes at samle en Forsamling af fremtrædende Mænd fra alle de interesserede Kredse. Det kan nævnes, at foruden de nævnte Erhvervsomraader blev ogsaa den hygiejniske Fagkundskab og Zoologien repræsenteret.

Komiteen holdt sit stiftende Møde paa Teknologisk Institut den 7. Marts 1941.

Til Formand valgtes Forstander *Oluf Jensen*, Slangerup Landbrugsskole, og et Arbejdsudvalg, der foruden Formanden kom til at bestaa af Direktør *C. J. Berring*, Toldbodmøllen, Dr. phil. *P. Bovien*, Statens plantepatologiske Forsøg, Grosserer *H. E. Jessen*, Fa. Carøe & Co., og Lederen af Sundhedskommissionens Kontrol med Bekæmpelse af Skadedyr cand. mag. *K. E. Stubbe Teglbjerg* samt undertegnede.

Ved det stiftende Møde vedtoges et af Skadedyrlaboratoriet foreslaaet Arbejdsprogram gaaende ud paa, at der skulde iværksettes en Agitation for at faa alle dem i Tale, hvis Korn- eller Melmagasiner var inficeret med Skadedyr, saaledes at man kunde komme til at vejlede dem med Hensyn til Bekæmpelse og Forebyggelse for derved at søge at bevare mest muligt af disse livsvigtige Varer for Ødelæggelse. Desuden vilde man virke for Udbredelsen af Kendskabet til disse Skadedyr, deres

Betydning og Levevis samt Bekæmpelse. Af Laboratoriet var paa dette Tidspunkt foretaget nogle Beregninger over, hvor stort et Tab de paagældende Skadedyr forvoldte i de danske Korn- og Melmagasiner, og man var kommet til Resultatet ca. 2 pCt. af Høsten, hvilket dengang svarede til ca. 22 Mill. Kr.

Da dette Tal muligvis kan synes nogle for stort, skal det nævnes, at man ved meget indgaaende Undersøgelser i Eng-

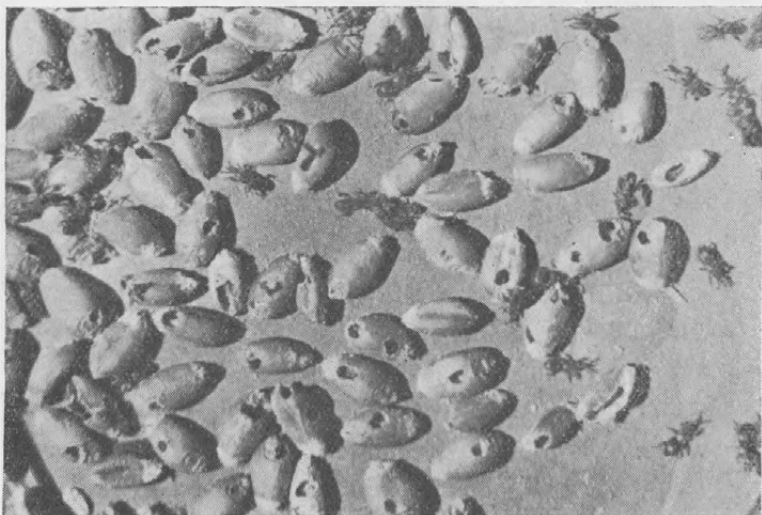

Fig. 3. Hvede angrebet af Kornsnudebiller. I nogle af de store Kærner er udviklet 2 Larver.

land er kommet til det Resultat, at Tabet der er 5 pCt. om Aaret, og i Tyskland, hvor man i 1941 foretog Undersøgelser herover over hele Landet, kom man til et Resultat paa ikke mindre end 9 pCt. De Erfaringer, Komiteen har indhøstet herhjemme, har da ogsaa bekræftet, at Tabet sikkert ikke er mindre end de 2 pCt.

Komiteen søgte straks Landbrugsministeriet samt forskellige Fonds og Legater om Midler til det første Aars Arbejde og mødte den største Forstaaelse alle Vegne. Saaledes stillede Ministeriet 31 000 Kr. til Raadighed, og fra Otto Mønstedts Fond ydedes 10 000 Kr.

Det viste sig imidlertid snart, at der var et saadant Behov for vor Assistance, at Personalet maatte forøges, og allerede det næste Aar maatte man søge Landbrugsministeriet om ca. 62 000 Kr. og havde den Glæde at faa hele dette Beløb bevilget af Ministeriet. Ved denne Bevilling blev det muligt ogsaa at tage det videnskabelige Arbejde op og foretage saadanne biologiske Undersøgelser, som kunde tænkes at faa Betydning i det praktiske Arbejde for Bekæmpelsen og Forebyggelsen.

Landbrugsministeriet har siden helt ud betalt Komiteens Arbejde ved aarlige Bevillinger paa 60—65 000 Kr., og det har vist sig, at der har været god Brug for Pengene, idet Kravene om Komiteens Assistance har været stadig stigende. Dog maa det her nævnes, at disse Krav desværre ikke kom af sig selv, selv fra Steder, hvor Hjælp var haardt tiltrængt. Det viste sig meget hurtigt, at Forespørgslernes Antal var afhængigt af Avisomtale o. l. Der maatte altsaa gøres Propaganda, og denne Propaganda er senere blevet fortsat og varieret paa alle mulige Maader og har givet de mest forunderlige Resultater.

Ved Propagandaen slog man først og fremmest paa, hvor meget Skadedyrene var i Stand til at ødelægge i det enkelte Tilfælde. Senere har man ændret den og forsøgt alle mulige Maader for Paavirkning og efter hver Impuls modtaget Stabler af Breve i Forhold til Virkningen af den paagældende Impuls og har herunder gjort mange morsomme Erfaringer; men det er naturligvis noget nedslaaende, at en Landmand først indsender en Anmodning om Assistance til Bekæmpelse af et Snudebilleangreb, naar han ser et særligt godt Propaganda-billede af *Storm-Petersen* i sin Avis, skønt der har været fuldt af Snudebiller paa Gaarden, lige saa længe en 90-aarig Kone kan huske tilbage.

Komiteens Arbejde blev tilrettelagt som foreslaaet af Skadedyrlaboratoriet, saaledes at saavidt muligt alle, der indsendte Forespørgsler, skulde besøges og Vejledning gives paa Stedet efter grundig Undersøgelse af det befængte Magasin. Der har hertil uafbrudt været beskæftiget 2 Landbrugskandidater hele Aaret + en ekstra om Sommeren foruden Komiteens Sekretær og zoologiske Medarbejder. Desuden har man søgt at sprede

Oplysning ved Udsendelse af en Del forskellige Tryksager; saaledes er den Pjece, som gav Impulsen til Komiteens Dan-nelse, efterhaanden trykt i 22 000 Eksemplarer, og 6 Flyve-blade om forskellige Kornskadedyr er ialt trykt i 140 000 Eksemplarer.

Ogsaa paa anden Maade har man søgt at sprede Oplysning: ved Afholdelse af Foredrag paa Landbrugsskoler, i Foreninger o. s. v., ved Afholdelse af Udstillinger ved Dyrskuer og Produkt-udstillinger og nu sidst ved Optagelse af en Film, der vises i de fleste Biografer Landet over. Foruden denne underholdende Udgave har man faaet optaget en længere belærende Film til Undervisningsbrug.

Det bør ogsaa nævnes her, at Planteavlskonsulenterne har støttet Komiteens Arbejde paa enhver Maade og stadig hen-viser mange Landmænd til os.

Alt i alt har vi dog til Dato kun besøgt ca. 1 pCt. af Dan-marks Landmænd, og det vil sikkert ikke være meget galt, hvis man anslaaer det Antal, der burde have været besøgt, til mellem 15 og 20 pCt.

I Laboratoriet er der i de samme Aar blevet udført et stort Taalmodighedsarbejde med sammenlignende Afprøvning af de forskellige Bekæmpelsesmidler og med forskellige biologiske Undersøgelser over Omraader af enkelte Dyrs Biologi, som ikke før var klarlagt. Hele denne Side af Arbejdet har hidtil været lagt saadan an, at man kun har søgt Løsning paa Spørgsmaal af direkte praktisk Interesse, medens de strengt videnskabelige Spørgsmaal, der maaske kunde være nok saa interessante, har maattet vente til bedre Tider. De indvundne Resultater er straks kommet frem i nye Udgaver af Komiteens Flyveblade og andre Tryksager.

Paa Bekæmpelsesmiddel-Omraadet har man især arbejdet med de danske Molér- og Kiselgurprodukter og har efter lang-varige Forsøg i Laboratoriet og ude i Landbruget fundet, hvilke Krav et Kiselgurprodukt skal opfylde for at give den største Effekt. Da Virkningen af Molér var adskilligt daarligere end Kiselgur, blev Anvendelsen af dette opgivet.

De Erfaringer, der er indhøstet paa dette Omraade, har iøv-

Fig. 4. Kornbunken er blevet blandet med Kiselgur og derefter omgivet med en Vold af samme Materiale for at forhindre Billernes Udvandring. De sorte Prikker paa Voldens Inderside er Biller, der forgæves søger at komme over.

rigt medført, at Sprøjtning praktisk talt er opgivet, idet man ved denne Bekæmpelsesform kun faar dræbt de Insekter, der i Øjeblikket er tilgængelige, medens Pudderet, der bliver liggende og hængende paa Vægge og Træværk, virker lige saa længe, det er tørt.

Foruden det førnævnte Arbejde har Komiteen af Statens Kornkontor faaet overdraget en meget nyttig Inspektion af samtlige autoriserede Magasiner og Møller over hele Landet, og Resultatet af dette Arbejde viser bedst, hvad der kan opnaas, idet der siden, vi begyndte, har fundet en meget betydelig Nedgang Sted i Antallet af de Lagre, der havde større

Fig. 5. Gulv overpudret med Kiselgur. Foruden de mange smaa Spor, der kun skimtes, ses det brede Spor, en stor Melorm har trukket paa sin sidste Vandring. Selv paa Insekter af denne Størrelsesorden virker Kiselgur meget hurtigt dræbende.

Angreb af forskellige Skadedyr. Smaa Angreb kan naturligvis aldrig undgaas helt i Virksomheder, hvor de Produkter, som det her drejer sig om, uafbrudt gaar ud og ind.

Det Maal, Komiteen satte sig: at søge at nedsætte det Tab, som forskellige Skadedyr forvolder paa vore Korn- og Mel-lagre, kan endnu kun delvis siges at være naaet, idet der vel er sket en saadan Nedsættelse hos vore Kornkøbmænd og Møllere samt hos de Landmænd, der har faaet rensset deres Lofter. Men desværre er der jo ikke nogen Tvivl om, at et Arbejde som dette først kan give de store Resultater paa langt Sigt, idet man kun ganske langsomt faar udbredt den Oplysning, der maa danne Grundlaget for det Resultat, man arbejder paa.

Alt for mange Landmænd finder sig desværre stadig roligt i, at det krible-krabler paa deres Lofter, ligesom det har gjort i deres Fædres og Bedsteforældres Tid, og desværre er dette ikke Tilfældet inden for den mindre oplyste Del alene. Alt for mange, ogsaa blandt førende Landmænd, anser det for saa vanskeligt at komme af med de smaa Dyr, at de helt opgiver at gøre noget alvorligt. Derimod er alle vist efterhaanden klar over, at særlig bekosteligt er det for det meste ikke at udrydde Kornskadedyrene, medmindre det da er nødvendigt at foretage Bygningsreparationer for at naa det ønskede Resultat. Der er Grund til at fremhæve, at Aarsagen til Snudebilleinvasionen jo i ikke helt faa Tilfælde netop er den, at Gulvene paa Kornlofterne er opslidte, saaledes at Kornet falder igennem for nede i Hulrummet at afgive det dejligste Ynglemateriale paa den Tid, hvor der ellers ikke er noget paa Loftet.
